

Lletres Asturianas

120

UVIÉU
Academia de la Llingua Asturiana

Lletres Asturianas (LLAA)

Boletín de l'Academia de la Llingua Asturiana (ALLA)

Direutora: Ana Mª Cano González (ALLA & Universidá d'Uviéu).

Secretariu: Xosé Ramón Iglesias Cueva (Secretariu de l'ALLA).

Conseyu de Redaición: María-Reina Bastardas i Rufat (Universidá de Barcelona), Mercedes Brea (Universidá de Santiago de Compostela), Emili Casanova Herrero (Universidá de València), Francisco Llera Ramo (ALLA & Universidá del País Vascu), Michael Metzeltin (Universidá de Viena), José Ramón Morala Rodríguez (Universidá de Lleón).

Conseyu Científicu Asesor: Maria Giovanna Arcamone (Universidá de Pisa), Éva Buchi (ATILF, CNRS & Universidá de Lorraine), Enzo Caffarelli (Direutor de RION), Jean-Pierre Chambon (Universidá París-Sorbonne), Steven N. Dworkin (Universidá de Michigan), Antonio Fernández Insuela (Universidá d'Uviéu), Pilar García Mouton (ILLA-CSIC), Enrique Gargallo Gil (Universidá de Barcelona), Jean Germain (Universidá Católica de Louvain), Àngel Huguet-Canalís (Universidá de Lleida), Dieter Kremer (Universidá de Trier), James Fernández McClintock (Universidá de Chicago), Elena Papa (Universidá de Torino), Carmen Pensado Ruiz (Universidá de Salamanca), Emilio Ridruejo Alonso (Universidá de Valladolid), Alda Rossebastiano (Universidá de Torino), Mª Nieves Sánchez González de Herrero (Universidá de Salamanca), Fernando Sánchez Miret (Universidá de Salamanca), Beatrice Schmid (Universidá de Basel), Wolfgang Schweickard (Universidá des Saarlandes), Xavier Terrado Pablo (Universidá de Lleida), Joan Veny (Universidá de Barcelona), Roger Wright (Universidá de Liverpool).

LLETRES ASTURIANES asoleya trabayos científicos orixinales que tengan como oxetu del so estudiu la llingua y la lliteratura asturianas, entendíes nun sen ampliu y na so rellación col ámbitu hispánicu y románicu. Del mesmu mou, amiesta tamién otros trabayos de calter antropolóxicu, pedagóxicu y sociollingüísticu, enfotaos toos ellos na meyora de la conocencia, la problemática y la normalización de la llingua asturiana. Los conteníos de los artículos son responsabilidá dafechu de los sos autores. L'Academia nun ta obligada a volver los orixinales que nun s'asoleyen.

LLETRES ASTURIANES espublízase semestralmente (marzu y ochobre); y, arriendes d'en formatu convencional, en versión dixital d'accesu llibre dende'l númberu 105 (2011). Les aportaciones científiques qu'acueya la revista han ser xulgaes, necesariamente, por evaluadores esternos ayenos al Conseyu de Redaición acordies col procesu de nomáu «doble ciegu».

BASES DE DATOS Y OTROS DIRECTORIOS, e-SUMARIOS Y PORTALES ONDE APAREZ CONSEÑADA
LLETRES ASTURIANES (LLAA)

CARHUS PLUS (AGAUR - Generalitat de Catalunya)
CIRC (Clasificación Integrada de Revistas Científicas) (CCHS-CSIC, España)
DIALNET (Portal de difusión de la producción científica hispana) (Univ. de La Rioja, España)
DULCINEA (Derechos de *copyright* y las condiciones de autoarchivo de revistas científicas española) (Grupo «Acceso Abierto a la Ciencia») (CSIC - UB- UV - UOV, España)
ERIH PLUS (European Reference Index for the Humanities) (NSD-Norwegian Social Science Data Services, Noruega)
ÍNDICES - CSIC (Información y Documentación de la Ciencia en España) (CSIC, España)
LATINDEX (Sistema Regional de Información en Línea para Revistas Científicas de América Latina, el Caribe, España y Portugal) (UNAM, México)
LINGUISTIC BIBLIOGRAPHY/BIBLIOGRAPHIE LINGUISTIQUE (Brill, Países Bajos/Permanent International Committee of Linguistic)
LLBA (Linguistics and Language Behavior Abstracts) (Sociological Abstracts Inc., USA)
MIAR (Matriu d'Informació per l'Avaluació de Revistes) (Univ. de Barcelona, España)
MLA *Bibliography* (Modern Language Association, USA)
PIO (Periodical Index Online) (Chadwick-Healey Proquest, Reino Unido)
REGESTA IMPERII (Akademie der Wissenschaften und der Literatur Mainz, Alemania)
ROMANISCHE BIBLIOGRAPHIE (Alemania)
ULRICH'S INTERNATIONAL PERIODICAL DIRECTORY (USA)

REDACCIÓN, ADMINISTRACIÓN, INTERCAMBIOS Y SUSCRIPCIONES

Academia de la Llingua Asturiana
C/ L'Águila 10 – 33003 Uviéu
Apartáu 574 – 33080 Uviéu
Tfnu.: 985 211 837
Fax: 985 226 818
e-mail: alla@academiadelalingua.com
publicaciones@academiadelalingua.com
www.academiadelalingua.com

ASOLEYA: Academia de la Llingua Asturiana
© Academia de la Llingua Asturiana
IMPRESA: Gofer – Uviéu
D. LL.: U-826/82
ISSN: 0212-0534 eISSN: 2174-9612
PERIODICIDAD: Semestral (marzo y octubre)

Lletres Asturianes

N° 120 – Marzu 2019

ÍNDIZ/SUMMARY

Trabayos d'investigación / *Investigation works*

Guillermo LORENZO GONZÁLEZ, Una nueva visión sobre el clítico de dativo del asturiano / <i>A new view on the Asturian dative clitic</i>	11-21
Alejandro JUNQUERA MARTÍNEZ, Coloreando el medioevo: adjetivos cromáticos en la documentación medieval leonesa / <i>Colouring Middle Age: chromatic adjectives in the Leonese medieval documentation</i>	23-44
Claudia Elena MENÉNDEZ FERNÁNDEZ, Onomástica de los neños abandonaos n' Asturias. Una muestra del sieglu XVIII / <i>Onomastics of abandoned children in Asturias. A sample of the 18th century</i>	45-67
Aurelio GONZÁLEZ OVIES, El mitu de Píramo y Tisbe de Benitu de l'Auxa / <i>The Myth of Pyramus and Thisbe by Benitu de l'Auxa</i>	69-83
David FERNÁNDEZ FERNÁNDEZ, Teatru n' asturianu en Xixón (2011-2013) / <i>Asturian theater in Xixón (Asturies)</i>	85-116
Marta SOBOCIŃSKA, La (in)visibilidad de las lenguas regionales en el paisaje lingüístico de Asturias y de Galicia / <i>The (in)visibility of regional languages in the linguistic landscape of Asturias and Galicia</i>	117-143
Alfredo MARTÍNEZ EXPÓSITO, Cuestiones de imagología en el cine hecho en Asturias en el sieglu XXI / <i>Questions of Imagology in the cinema made in Asturias in the 21th century</i>	145-170

D'otramiente / *Otherwise*

Xosé Antón GONZÁLEZ RIAÑO, La llingua asturiana nuna perspeutiva d'oficialidá / <i>The Asturian Language from one perspective of officiality</i>	173-184
Vicente GARCÍA OLIVA, Más nomatos de Xixón / <i>More surnames of Xixón (Asturies)</i> .	185-191

Reseñes bibliográfiques / *Bibliographical Reviews*

193-202

Notes y anuncies / *Notes and News*

203-212

Llibrería asturiana / <i>Asturian Library</i>	213-224
---	---------

Normes pa la presentación de trayayos en *Lletres Asturianes* / *Rules for submitting papers to Lletres Asturianes*

225-232

Guía de bones práutiques pal espublizamientu d'artículos en *Lletres Asturianes* / *Ethical Guidelines for publishing papers in Lletres Asturianes*.....

233-244

NOTES Y ANUNCIOS /
NOTES AND NEWS

«El tratamientu del asturianu nel *Instituto de Estudios Asturianos* (1945-1978)»; y *Claudia Elena Menéndez Fernández* «Onomástica de los neños abandonaos n'Asturies. Una muestra del sieglu XVIII».

Nestes *XXXVII Xornaes* presentáronse tamién dos publicaciones: la edición dixital de *Lletres Asturianes* 119 (editada tamién en papel); y la revista *Ciencies. Cartafueyos asturianos de Ciencia y Teunoloxía*, dirixida pol académicu de númberu y profesor del Departamentu de Bioloxía d'Organismos y Sistemes, Carlos Lastra, que s'asoleya, como collaboración ente l'Academia y la Universidá d'Uviéu, na web de la institución y na plataforma REUNIDO de la universidá asturiana.

Versión n'asturianu de «L'aire'l pueblu que me lleva»

L'Academia de la Llingua Asturiana fixo presentación pública'l día 22 de payares de 2018 de la versión en llingua asturiana del poema de Miguel Hernández «Vientos del pueblo me llevan», col envís d'ufiertala a l'asociación cultural *Yumper*, que convoca y concede tolos años los premios en defensa de los derechos humanos «Asturianos de braveza», precisamente'l términu que'l poeta alicantín (*Orihuela 1910 - †Cárcel d'Alacant 1942) escoyó pa denominar a los asturianos nel so poema. El testu asturianu, que foi lleíu na entrega de los premios *Yumper* de la edición de 2018 celebrada'l mes de xineru de 2019 en La Fresneda (Siero), lleva de títulu «L'aire'l pueblu que me lleva» y supunxo un trabayáu esfuerzu de traducción. Reprodúzse darréu, cola dedicatoria a l'asociación.

L'aire'l pueblu que me lleva

L'aire'l pueblu que me lleva,
l'aire'l pueblu que m'arrastra,
espárdeme'l corazón
y avientame la garganta.

Los gües abaxen la tiesta,
impotentemente mansa,
per delante los castigos:
los lleones allevántenla
y castiguen al empar
cola so sonora zarpa.

Nun soi d'un pueblu de gües,
que soi d'un pueblu qu'enllanca
xacimientos de lleones,
perfundos escobios d'aigla
y altos cordales de toros
col arguyu enriba l'asta.
Xamás los gües xorrecieron
pelos páramos d'España.

¿Quién faló d'echar el xugu
 nel pescuezu d'esta raza?
 ¿Quién-y punxo al furacán
 xamás nin xugos nin tranca,
 nin quién al rayu metió
 presu dientro d'una xaula?

Asturianos de bravura,
 vascos de blindada llastra,
 valencianos d'allegría
 y castellanos del alma,
 llabraos como la tierra
 y airosos como'l qu'esnala;
 andaluces de rellumos,
 nacíos cola guitarra
 y forxaos sobro xuncles
 enllenes de viva llárima;
 extremeños de centén,
 gallegos de muga y calma,
 catalanes de firmeza,
 aragoneses de castra,
 murcianos de dinamita
 graniblemente allargada,
 leoneses, navarros, amos
 del mugor, fame y machada,
 reis sois de la minería,
 señores de la llabranza,
 homes qu'ente los raígones,
 como raígones de raza,
 vais de la vida a la muerte,
 vais de la nada a la nada:
 xugos queríen ponevos
 xente de mala calaña,
 son xugos qu'habéis dexar
 frayaos na so recacha.

Atapecer de los gües
 entama a riscar l'alba.

Vistíos muerren los gües
 d'humildá y golor de cuadra;
 les aigles y los leones
 y los toros d'arrogancia,
 y detrás d'ellos, el cielu
 nin s'anubre nin s'acaba.
 L'agonía de los gües
 tien bien pequeña la cara,
 la del animal varón
 tola creación enancha.

Y si voi morrer, que muerra
cola cabeza bien alta.
Muertu y venti veces muertu,
la boca escontra la grama,
tendré apertaos los dientes
y espurrida la mio barba.

Cantando aguardo la muerte,
que reiseñor hai que canta
enriba de los fusiles
y metanes la batalla.

*A «Yumper, Asociación Cultural para la Defensa de los Valores Humanos»,
cola reconocencia de l'Academia de la Llingua Asturiana*

Encuesta a la mocedá d'Asturies

El Presidente de l'Academia de la Llingua Asturiana, X. A. González Riaño, y el Presidente del Conseyu de la Mocedá del Principáu d'Asturies, Álvaro Granda, presentaron el pasáu 22 de payares de 2018, nel llar social de l'Academia, el cartafueyu *Los jóvenes y la lengua asturiana. Investigación sobre las opiniones de la juventud sobre la lengua asturiana. Avance de resultados*, estudiu dirixíu por Isabel Hevia Artime (Universidá d'Uviéu & ALLA) y centráu nes opiniones y les actitúes de la mocedá asturiana sobre la llingua propia. Encuestóse en 53 conceyos asturianos a 416 persones d'un universu de 114.408.

L'estudiu, collaboración conxunta del CMPA y l'ALLA, diseñóse y ellaboróse col envís de disponer de datos fiables y actualizaos al respetive d'esti tema tan principal, teniendo en cuenta que'l grupu d'edá encuestáu suponen el futuru mediatu de la sociedá asturiana. Los resultaos reflexen unos datos bien positivos: ente otro, un 86% de los encuestaos ta a favor de la oficialidá de la llingua; un 94% camienta que l'asturianu tendría que tener la mesma proteición xurídica y reconocencia que les demás llingües del estáu y un 67 % considérala amañosa pa usar tanto nel ámbitu familiar como nel social. [Cfr. referencia bibliográfica en pxs. 217-218 d'esti volume].

Pautu de collaboración ente La Ponte-Ecomuséu y l'Academia de la Llingua Asturiana

El pasáu día 17 de xineru de 2019 el Presidente de l'Academia de la Llingua Asturiana, Xosé Antón González Riaño, y el Direutor de La Ponte-Ecomuséu, Jesús Fernández Fernández, roblaron en Villanueva (Santu Adrianu) un pautu de collaboración ente les dos entidaes que recueye, ente dellos otros compromisos,